

Posiedzenie Wydziału matematyczno-przyrodniczego

dnia 20 grudnia 1877 r.

Przewodniczący: Prof. Dr. GUSTAW PIOTROWSKI
w zast. Dyr. Wydz.

~~~~~

Sekretarz Wydziału Prof. Dr. KUCZYŃSKI odczytał nadesłane przez Członków Akademii, Prof. W. ŻMURKĘ i Prof. Dra ZAJĄCZKOWSKIEGO, ocenienie rozpraw p. FELIKSA ZWOLIŃSKIEGO: *Ogólne twierdzenie mechaniki i Zrównania charakteryzujące ruch* i t. d., przedłożonych Wydziałowi na posiedzeniach dnia 20 października i 20 listopada b. r. Wydział zgodnie z wnioskiem sprawozdawców orzekł: iż te rozprawy mogą być umieszczone w pismach Akademii, jeżeli Autor zmiany i poprawki przez sprawozdawców za konieczne uznane w nich porobi i przesłał te prace Komitetowi redakcyjnemu w celu porozumienia się co do tych zmian z Autorem.

—————

Następnie Prof. Dr. JANCZEWSKI wyłożył treść rozprawy pod tytułem: *O rurkach sitkowych. Część I.*

Zadaniem téj części pracy Autora było ostateczne rozstrzygnięcie pytania, czy we wiązках łyko-drzewnych rodniowców naczyniowych (*Archegoniatae vasculares*) znajdują się prawdziwe rurki sitkowe

Wydz. mat.-przyr. Tom V.

3

i jaka jest ich budowa i znaczenie morfologiczne. Poszukiwania dokonane przez Autora na roślinach należących do wszystkich ośmiu rodzin, które stanowią tę klasę, wydały wypadki wręcz przeciwne dotychczasowemu mniemaniu. Gdy DIPPEL, RUSSOW, a wreszcie i de BARY uważali bądź jamki na ściankach bocznych tych rurek, bądź przegródki poprzeczne za prawdziwe sitka; autor wykazuje, że w żadnej z roślin do téj klasy należących nie ma sitek w rurkach, lecz tylko jamki zupełnie gładkie, bez żadnego śladu przedziurawienia. Postać i obfitość jamek na przegródkach poprzecznych i ściankach podłużnych bywają dość różne, ale treść rurek sitkowych zawsze jednaka, zawsze sprowadzona do cienkiej warstwy protoplazmy ściennéj, w której znajdują się gałeczki błyszczące, mniejszych lub większych rozmiarów.

Autor badał: rośliny *Pteris aquilina*, *Dicksonia rubiginosa*, *Osmunda regalis*, *Botrychium Lunaria*, *Lycopodium clavatum*, *complanatum* i *annotinum*, *Equisetum limosum*, *Marsilea Drummondii*, *Selaginella Martensii*, *Salvinia natans*, *Isoetes Durieui*. Tylko w ostatniej roślinie Autor nie mógł rurek sitkowych odszukać, ani też nic takiego, coby je pod jakimkolwiek bądź względem przypominało.

Pomimo, że rurki sitkowe rodniowców naczyniowych nigdy sitek nie posiadają, a więc prawdziwemi rurkami sitkowemi nie są, i inną w skutek tego nazwę nosić powinny; Autor jednak przyznaje ich najzupełniejszą homologiję z rurkami sitkowemi roślin okrytoziarnowych i ich wzajemny stosunek uznaje za zupełnie podobny do tego, który zachodzi

między cewkami (tracheidami) i prawdziwymi naczyniami.

~~~~~  
Potem zabrał głos Dr. ROSTAFIŃSKI.

Dr. ROSTAFIŃSKI zgadza się najzupełniej z poglądami prelegenta, podnosi trafne jego porównanie, że rurki sitkowe rodniowców w takim pozostają stosunku do rurek roślin kwiatowych, jak cewki tych ostatnich do naczyń, dodając jeszcze następującą uwagę.

Wszystkie pojęcia anatomiczne, podobnie jak organologiczne, są wzięte z roślin wyższych kwiatowych. ile też razy zdarzy się, że je mamy stosować także do roślin niższych, pokazuje się, że to są pojęcia oderwane (abstrakcyjne), które na szersze pole żywcem przenieść się nie dają. Im bowiem roślina jest niższą, im mniejszą ma do wykonania pracę, tem też i narzędzia, któremi się posługuje, są prostsze. Wychodząc więc z punktu widzenia zaczerpniętego w zjawiskach najwyższych ustrojów i schodząc do coraz niższych, przekonywamy się, że narzędzia ich stają się coraz prostszemi; zawsze się też zdarzy, że dochodzimy wreszcie do takiego punktu, do którego formułka nasza nie da się już wprost zastosować i uleść musi zmianie. Jestto jeden dowód więcej, że ten świat ustrojowy, zaczynając od istot najprostszych, a kończąc na najbardziej złożonych, składa się z mnóstwa ogniwi przedstawiających cały szereg powolnych zmian bez żadnych przeskoków i ścisłych granic.

~~~~~  
Rozprawę Dr. JANCZEWSKIEGO odstąpiono Komitetowi redakcyjnemu.  
~~~~~

Posiedzenie administracyjne w dalszym ciągu poprzedzającego.

Sekretarz Wydziału odczytał pismo nadesłane od Zarządu Akademii Umiejętności w Krakowie, w którym ten Zarząd, przesyłając Wydziałowi do ocenienia, stósownie do §. 26 Regulaminu, dzieło nadesłane w skutek konkursu w przedmiocie rolnictwa ogłoszonego dnia 2 Maja r. b. z terminem do 1 Marca 1878, oraz nadmienia: że w uzupełnieniu powołanego wyżej paragrafu, uchwalono w przedmiocie wspomnianego konkursu na walnym posiedzeniu Akademii w d. 2 Maja 1874 r. co następuje: „Gdyby w uwzględnieniu treści prac Komitet wyznaczony do ich ocenienia w myśl §. 25 Regulaminu uznał potrzebę przybrania do siebie osób do Akademii nie należących, nastąpi to za pośrednictwem Zarządu Akademii.“ Po krótkiej dyskusyi Wydział wybrał do Komitetu mającego się zająć ocenieniem téj pracy konkursowój: Drów PIOTROWSKIEGO, JANCZEWSKIEGO i ROSTAFIŃSKIEGO i uznał potrzebę przybrania do tegoż Komitetu z poza grona Członków Akademii pp. LANGIEGO TADEUSZA i STAWSKIEGO LEONARDA.

Na wniosek Prof. Dra KUCZYŃSKIEGO, jako Przewodniczącego w Komisyi fizyjograficznej, Wydział zatwierdził przybranych przez tę Komisję Członków pp. J. HEMPLA, JANA HUBEGO i WŁADYSZAWA KULCZYŃSKIEGO.
